

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XI.

V Celovcu, 10. junija 1892.

Štev. 16.

Naša šolska rana.

Ako vedno in vedno zopet na naše žalostne šolske razmere pozornost obračamo, ne godi se to, kakor bi ne imeli kaj družega pisati, ampak zato, ker je ta rana na našem narodnem telesu najbolj pereča in boleča ter se z vso močjo na to dela, da bi se nikdar ne zacelila. Znano je, da je c. k. deželni šolski svet vsled vednih pritožb slovenskih državnih poslancev in vsled ukaza c. k. učnega ministerstva dné 26. sept. 1890, št. 1623, izdal odlok, s katerim se je zaukazalo, da se imajo na dvojezičnih šolah otroci po tri ure na teden tudi slovenščine učiti. Ta pičila milost pa je zgubila vso vrednost po določbah, ktere so jo spremljevale. Določilo se je namreč, da niso vsi slovenski otroci dolžni, hoditi v te slovenske ure, ampak le tisti, katerih stariši to želijo. Starišem in otrokom pa se je vzelo veselje do teh slovenskih ur z drugo določbo, da se te tri slovenske ure ne smejo uštevati med celi pouk, temveč da morajo taki otroci tri ure na teden več v šoli ostati. In da so se slovenski otroci tem uram radi umaknili, pripomogla je tretja določba, ki je zaukazala, da naj se postavijo slovenske ure na konec dopoldanskega pouka. Otroci so šole kmalu siti in proti poludne so tudi že lačni, toraj si želijo domov; jasno je, da so radi stariše prosili, naj jih oprostijo teh dokladnih slovenskih ur. Starišem tudi ni bilo ljubo, da bi otroci zavolj slovenščine tri ure več v šoli ostajati morali, opoludne prepozno na dom prihajali ter južino in delo zamujali. Učiteljem je bilo toraj lahko, stariše pregovoriti, da svojih otrok niso puščali v slovenski uri, kar so učitelji tem rajši storili, ker tudi oni niso bili veseli, da bi morali vsaki teden tri ure po vrhu učiti. V resnici se je le malo otrok oglasilo za slovenski pouk. Slovenski rodoljubi tega novega odloka pač niso bili veseli, ker so spoznali, da slovenščini nič ne bo koristil, in vendar se bo reklo, da se je za slovenske nekaj storilo. Vse to je pojasnil preč. g. poslanec Klun v izvrstnem govoru dné 13. novembra 1891 (beri „Mir“ št. 22. od 1. 1891.). Pa še tisti dan mu je odgovarjal učni minister g. baron dr. Gautsch, branil koroško deželno šolsko oblast in naznanil, da je c. k. deželni šolski svet dné 9. novembra izdal nov odlok, v katerem se bodo tri šolske ure za slovenščino uvrstile med druge šolske ure celega tedna, da ne bo treba slovenskim otrokom, ki se hočejo tega pouka vdeležiti, tri ure več v šolo hoditi, in da sme v srednjem in višjem razredu odpasti po ena ura risanja in telovadbe, da se pridobi čas za slovenščino.

Po teh ministrovih besedah smo se res nadejali, da se bode našim postavnim in opravičenim terjatvam gledé poučevanja naših slovenskih otrok v maternem jeziku vsaj nekoliko ustreglo. Pa varali smo se. Odkar je pričelo novo šolsko leto, čujemo od raznih strani pritožbe starišev, da je gledé slovenskega pouka v šoli ostalo vse pri starem: kajti tisti šolarji, katerih stariši so se za pouk v slovenščini oglasili, morajo vsaki teden tri ure več ostati v šoli, kakor drugi, ki so slovenščine oproščeni. Nam pa se je vendar le prečudno zdelo, kako si upajo učitelji drugače ravnati, kakor je učni minister očitno v državnem zboru govoril in kakor zaukazujejo odloki višjih šolskih oblastij. Zato smo začeli iskati tisti odlok ter pregledali knjigo, ki je ravno kar prišla na svitlo in se glasi:

„Najvažnejše šolske postavbe z učnimi načrti za Koroško po ukazu c. k. učnega ministerstva dné 12. aprila 1892, št. 7122.“ (Die wichtigsten Volksschulgesetze sammt den Lehrplänen, für das Herzogthum Kärnten. Herausgegeben im Auftrage des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht. Laut Erlass vom 12. April 1892, Z. 7122. Wien. Im k. k. Schulbuchverlage. 1892.)

V tej knjigi smo pač našli posledice prvega odloka deželnega šolskega sveta zastran tri-urnega pouka v slovenščini, toda ozira na drugi odlok od 9. nov. 1891, o katerem je g. minister govoril, na svoje začudenje nismo našli.

Pomisli je treba, da je c. k. učno ministerstvo to knjigo še le 12. aprila 1892 na svitlo dala, toraj nam je nerazumljivo, zakaj se v knjigo ni sprejel tudi odlok od 9. nov. 1891.?! Mislili smo že skoro, da tega odloka morda sploh ni. Nazadnje pa se nam je vendar posrečilo, ga v roke dobiti. Odlok deželnega sveta od 9. nov. 1891, št. 3178, se glasi in določuje tako-le:

„1. Slovenščina naj se uči, kakor nemščina, po krajevnih razmerah raznih šol v tedenskem učnem času.

2. Pouk v slovenščini na dvojezičnih šolah je za vse otroke obvezen. Ako pa stariši prosijo, naj se njih otroci tega pouka oprostijo, se jim mora ustreti. Ta želja se lahko izreče pisмено ali ustmeno, ali pa pri šolskem vpisovanju.

3. Da se otroci preveč ne obremenijo, sme v srednjem in višjem razredu izostati po ena ura risanja in telovadbe. Te določbe naj brž v veljavo stopijo v tistih šolah, na katerih se šolsko leto ravno zdaj začne; na drugih šolah pa o veliki noči, kedar se šolsko leto prične.“

To je tedaj od besede do besede tistinkaz, kterege so c. k. okrajni šolski sveti vsem učiteljem po deželi razglasili in izvestno dostavili, naj po tej določbi natanjko ravnajo. Prva točka res ni posebno jasna. Pravi namreč, naj se slovenščina uči, kakor nemščina, v tedenskem učnem času. Da se mora to tako razumeti, da se slovenski otroci ne smejo siliti, zavolj slovenskih ur po tri ure delj časa v šoli ostajati, zamoremo sklepati iz 3. točke, ki oprošča otroke risanja in telovadbe, da se ne preobložijo. Slovensčina stopa tedaj na mesto risanja in telovadbe, učitelj pa nema pravice, slovenskih otrok po tri ure dlje v šoli obdržati. Še bolj jasno je to minister sam povedal, o katerem moramo vendar misliti, da so mu gospodje pri c. k. deželnem šolskem svetu iz Celovca resnico sporočili na Dunaj. Minister baron Gautsch je namreč v tisti seji dné 13. novembra tako govoril:

„Gledé dvojezičnih šol se nam je reklo, da je slovenski pouk brez izjeme na zadnje (vogelne) ure postavljen, da ni obligaten (za vse obvezen) in še več tacega. Te razmere so se tako izcimile, ko je deželni šolski svet na podlagi nove šolske postavbe od 1. 1883. izdal nov učni načrt. Od tistega časa so se pa razmere bistveno pruderučile, in zdi se mi, da je deželni šolski svet sedaj tako ukrenil, da morajo utihniti vse pritožbe, ki jih je gospod poslanec (Klun) naštel. Pred menoj leži okrožnica koroškega deželnega šolskega sveta od 9. t. m., v ktere se določuje, da se morajo ure za slovenski in za nemški jezik po krajevnih razmerah raznih šol primerno razdeliti med poučne ure celega tedna. Znanprej se tedaj ne bo zgodilo, da bi bila slovenščina potisnjena v zadnjo uro. Tudi je deželni šolski svet določil, da bo pouk v drugem deželnem jeziku, tedaj v slovenščini, na vseh šolah obligaten; vendar pa, če stariši tega pouka nočejo, se otroci ne morejo siliti, da bi se udeležili slovenskega pouka, — in v tem oziru moramo opomniti na določbe čl. 19. državnih osnovnih postav. Deželni šolski svet je šel v svojih sklepkih pa še dalje. Da se odpravi še trditev, da se na takih šolah s slovenskim in nemškim jezikom otrokom pretežko breme naloži, je deželni šolski svet v tej okrožnici po enoglasnem sklepu zaukazal, da sme v srednjem in višjem oddelku odpasti po ena ura risanja in telovadbe.“

Tako je minister govoril po stenografičnem zapisniku. Ali niso te besede dovolj jasne? Ali ni odlok c. k. deželnega šolskega sveta od 9. nov. 1891 dovolj jasen?

Zdaj pa se nam vsiljujejo ta-le vprašanja:

1. Zakaj se v najnovejši knjigi „Die wichtigsten Volksschulgesetze für Kärnten 1892.“ (najvažnejše šolske postavbe za Koroško 1892) pri učnih načrtih še vedno trdi, da imajo dvojezične šole po tri šolske ure več, akoravno ministrov govor in odlok od 9. nov. 1891 temu oporekata?

2. Zakaj se nekteri učitelji še vedno držijo prvega odloka in otroke po tri ure več v šoli ob-

držujejo? Ali mar ne vejo, da mlajša postava starejšo razveljavi in mlajši odlok starejšega?

Naši nasprotniki so zviti kakor lisice, pa iz klešč teh dveh vprašanj nam ne bodo ušli. Zoper tako postopanje bodemo po postavnem potu iskali pomoč; v ta namen pa potrebujemo popolnoma zanesljivih podatkov. Zato pa prosimo vse naše prijatelje po deželi, naj nam resnično sporočijo:

a) kateri učitelji nakladajo tistim otrokom, ki pri slovenskem pouku ostanejo, po tri ure več na teden, kakor je prav?

b) v kateri šolski uri (prvi, drugi ali zadnji; dopoludne ali popoldne) se slovenščina uči?

c) koliko otrok ostaja pri slovenskih urah, in zakaj tako malo?

Ker je ta zadeva za nas zelo imenitna, prosimo rodoljube in zaupne može po vseh krajih, kjer je kaka šola, za hiter in zanesljiv odgovor.

Dopisi prijateljev.

Iz Celovca. (Slovenska akademija v bogoslovju.) Izvanreden užitek smo imeli pretekli teden v Celovcu. Naši bogoslovci, kar jih je slovenske in češke narodnosti, priredili so 3. t. m. ob 5. uri popoldne slovensko slavnostno akademijo in povabili k nji tudi Celovške rodoljube, duhovne in posvetnjake. Sešlo se jih je precejšno število. Spored je bil jako zanimivo sestavljen ter je obsegal 11 toček; med temi so bili trije govori, ena deklamacija, dve igri na klavirju, ostale pa moški zbori. Kdor pozna težkoče, ktere se imajo premagati pri takih prilikah, kdor pozna vzlasti težkoče, ktere se stavijo v Celovcu gospodom bogoslovcem slovenskega rodú, mora priznati marljivost in navdušenost naših bodočih dušnih pastirjev, s katero se pripravljajo tudi v tem oziru na svoj težavni posel. Kar iznenadila nas je točka za točko in v zadregi bi bili, ako bi morali izreči, ktera izmed teh se je odobrvala z večjo pohvalo. Za uvod svirala sta izvrstno četrtoletnik g. Perné in tretjeletnik g. Stres „Pesen brez besedij“ na klavirju. Za tem govoril je pozdrav tretjeletnik g. Grm kot predsednik slovenske akademije in poznat vrl rodoljub. Podal je v krepkih potezah pregled slovenskih akademij začeni od Slomškega in spominjal se posebno leta 1866., v katerem je knez in škof Wiery osobno počastil slovensko akademijo s svojo navzočnostjo in spodbujal slovenske bogoslovce, naj se vadijo v maternem jeziku, da morejo pozneje biti kos svoji težavni nalogi. Moški zbori „Mili kraj“, „Hercegovska“, „Domovini“ in češki „Vystěhovanec“ peli so se jako precizno in s tako izurjenostjo, da nam je prihajala misel, kako lahko bi nam posvetnjakom bilo ustanoviti pevski zbor, da bi imeli dosti trdne volje in trudaljubivosti. Posebno ugajal je ušesu mehki tenor osmošolca g. Kr. v Iparčevi „Domovini“. Slavnostni govor imel je drugoletnik g. Rozman; govoril je o „Slomšku, našem uzoru“. V gladki in pravilni slovenščini, kateri se na Koroškem ni kar lahko privaditi, narisal je govornik v glavnih črtah Slomškovo neumorno delovanje, njega nevenljive zasluge na polju cerkvenem, šolskem in književnem. Stavil ga je nam v izgled, kako moramo za domovino malo govoriti, veliko delati, vse pretrpeti pod praporom vse za vero, dom in cesarja. Burna pohvala je pričala, kako globoko v srca nam je segel vrl ta govornik. Ko se je poleglo ploskanje, deklamoval je četrtoletnik g. Drunecký Gregorčičevo „Naš čolnič otmimo“. Pesem sama na sebi pravi biser Gregorčičevih poezij je nas zanimala in pretresala tem bolj, ker jo je predaval rojen Čeh in pokazal, kako lepo in gladko se priučé bratje Čehi naši mili slovenščini; pohvaliti pa je tudi njegovo res dramatično mimiko. Nastopni govor je imel tretjeletnik g. Ehrlich in govoril „v čast sv. Cirilu in Metodu“. Tudi ta govor je nas prepričal o duhu, kateri veje v slovenskih bogoslovcih. Dokler je slovenski jezik ista posoda, rekel je g. govornik, v kateri se podajajo slovenskemu ljudstvu svete resnice in skrivnosti, mora duhovščina stati na prvem mestu v

boju za pravice slovenskega jezika. Glavni točki njegovega govora pa ste bili zasluge solunskih bratov za edinost sv. cerkve in za omiko Slovanov. „Mlin“, sviranje na klavirju prepričalo nas je o izborni tehniki in spretnosti g. Stresa, ki je sploh izvrstno vodil vse zборе, ki so se peli. Da ne manjka bogoslovcem tudi nedolžnega humorja, pokazali so z zadnjo točko „Mihova ženitev“, šaljni moški zbor, ktera nas je od začetka do zadnjega glasú s smehom pretresala. Gospode bogoslovce najtopleje zahvaljujemo na tej izvrstni besedi. Naj se ne dajo ustrašiti ne zbegati, če se jim od neprijazne ali bodisi od ktere koli strani kažejo kisli obrazi, marveč oni naj delajo kakor do sedaj sebi v čast in domovini v korist! Pred sklepom tega poročila bodi nam pa še dovoljeno, živo pohvaliti tudi vrlega domorodnega preč. g. semeniškega profesorja P. Starè-ta, ki ima za bogoslovce sploh pravo očetovsko srce in skrbi posebno za to, da si priučijo češki kakor tudi domači bogoslovci lepe in pravilne slovenščine, kojo bodo v svojem poznejšem pastirovanju živo potrebovali. Da je res tako, o tem nas je gori omenjena akademija v naše popolno zadoščenje in veselje tudi istinito potrdila. Tudi to, da se je mogla ta akademija sploh prirediti, je zasluga gori omenjenega gospoda, ki je želel s tem širšim krogom pokazati, da slovenski in z njimi češki bogoslovci roko v roki lepo napredujejo in se zanimajo poleg težavnih bogoslovskih študij tudi za vedo in lepe umetnosti v čast božjo in narodovo. Slava mu!

Izpod Jepe. (Odgovor dopisniku J. A. „Aus dem Oberrosenthal“ v „Allg. Bauernzeitung“ št. 7. t. l.) „Bog me varuj prijateljev, sovražnikov se bodem že sam varoval“; tako pravi nemški pregovor in tako velja tudi pri Slovencih. Mnogo let sem mislil, da imam dobrega in zvestega prijatelja, pa sem se močno motil. To je pokazal g. J. A. v svojem dopisu, priobčenem v „Allgem. Bauernzeitung“ od 5. aprila t. l. — V tem članku jezi se namreč g. J. A., da se je moj izstop iz koroške kmetijske družbe v „Miru“ od 10. marca nanznil, in da se je ob enem priporočala koroškim Slovencem c. kr. kmetijska družba kranjska. Zato mi najprej našteva dobrote, ki sem jih jaz neki užival pri koroški kmetijski družbi; o soli, na katero smo morali čez dve leti čakati zastoj, pa nič ne omenja. — Ali glejmo, ktere koristi sem imel jaz od družbe: Dopisnikar trdi prvič, da sem dobil l. 1891. 10 sadnih drevesec. Res sem dobil drevesca, a plačati sem moral za nje 3 gld. 30 kr. Torej drevesce po 33 kr. Koliko je pri tej ceni za drevesca še družba dodala, ne vem; to pa vem, da sem letos dobil od nekega sadjerejca 25 drevesec za 2 gld. — Jaz sem bil nad 6 let ud koroške kmetijske družbe, in med tem časom bi bil dobil od kranjske družbe 24 visokodebelnih drevesec zastoj.*) Moj dober (?) prijatelj (?) mi pa še onih 10 drevesec ne privošči, ktera sem moral pošteno plačati. — Drugič trdi dopisnikar, da sem prejel ovna, ki je bil subvencioniran s 30 gld. Jaz ovna nisem potreboval in tudi prosil nisem zanj; ker mi ga je pa predstojnik (Gauvorstand) ponujal brezplačno, vzem sem ga; ko sem ga pa prevzel, plačati sem moral zanj 15 gld. Naj bi bil še petak dodal, lahko bi si bil kupil ovna po svoji volji in sicer v Kanalski dolini, kjer imajo najboljše pleme. — Tretjič trdi dopisnikar, da sem dobil za svojega bika 25 gld. premije. Premijo sem res dobil in se je tudi veselil; kdo se pa ne veseli denarja v teh slabih časih? A odkritosrčno povem, da se nisem veselil toliko zaradi denarjev, kakor zaradi tega, da je ravno moj bik zaslužil to premijo; kajti ko bi je ne bil zaslužil, ne bil bi je tudi nikdar dobil. Ali mi je morda družba zato nadarila bika, da bi moral vse žive dni pri družbi ostati in vsemu prikimavati, kar si gospoda izmisli?! — Dopisnikar bi se tudi rad norca delal iz mene: da ni Bog si vedi kaj, ako je izstopil priprost gorjanski kmet iz družbe, in da tega ni bilo treba nanznati slavnemu osrednjemu odboru v Celovec in objavljati v „Miru“. — Tudi jaz vem, da moj izstop ni toliko, kakor pomena; ali jaz sem svoj izstop nanznil slavnemu odboru v Celovec, da bi ga opozoril, da niso zadovoljni vsi koroški Slovenci z delovanjem te družbe, zlasti odkar kaže očitno svojo neprijaznost do Slovencev, kterim ne privošči pouka o kmetijstvu v materinem jeziku; kajti grda laž je, da bi vsi koroški Slovenci nemški jezik tako dobro razumeli, da bi jim mogel koristiti poučen govor v nemškem jeziku. — S svojim spisom nisem mislil žaliti slavnega odbora, ampak povedati mu resnico, ki mu more le prijetna biti, ako res nima drugega plačila za svoje delovanje, kakor „dobro vest“. Tako trdi namreč g. dopisnikar. Meni pa se vidi, da resnica v oči bode. Dopisnikar trdi tudi, da družbi ne bo žal po meni in da bi bilo dobro, ko bi jo vsi rogovileži slovenski potegnili na Kranjsko. Rad verjamem, da bi bilo to našim nasprotnikom prav. A hvala Bogu, tudi Slovenci

*) Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske dobi vsako leto 4 visokodebelna drevesca zastoj.

še imamo nekaj svoje zemlje na Koroškem, ktere ne bomo tako zlahka prepustili „Südmarkarjem“ in „Sulferajnovcem“, ki bi radi vso slovensko zemljo spravili pod prusko „pikelhaubo“. — Ali je družbi žal po meni, ali ne, je meni vse jedno. Saj tudi mi ne prelivamo solz po g. dopisnikarju J. A., ki se je nekaj rad bahal, da je „steber slovenski“, zdaj se pa kaže pri vsaki priliki očitnega sovražnika Slovencev. Ko bi imeli Slovenci same take stebre, bila bi se slovenska hiša na Koroškem že davno podrla. — Ker dopisnikar meni želi, da bi me spravila kranjska kmetijska družba s Kapanja v paradiz, pa še jaz njemu privoščim, da ga pripeljejo „bauernbundarji“ z Ledenic v „obljubljeno deželo“, koder se cedi mleko in med. — Konečno še dopisnikar dostavlja, da je po mojem v „Miru“ nanznanjem izstopu iz koroške kmetijske družbe pristopilo 7 novih udov k tej družbi; jaz mu pa povem, da je izmed koroških slovenskih kmetov že okoli 20 pristopilo h kranjski kmetijski družbi, in da ima izvrstni „Kmetovalec“ že nad 50 naročnikov na Koroškem. In te številke, ki se bodo gotovo še povišale, odprle bodo oči gospodu ministru Falkenhaynu, da bode videl, kdo ima prav in kdo skrbi boljše za nas Slovence, ali osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe koroške, ali pa odbor „katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“.

Janez Gailer, p. d. Ilič.

Iz Čač. (Učitelj zoper slovenske ure.) Že naprej smo vedeli, da učiteljem slovenske ure ne bodo po volji in da bodo starišem prigovarjali, naj otroke oprostijo tega pouka. Vendar pa nismo verjeli, da bodo to tako očitno in predrzno delali, kakor je to storil naš učitelj. On je na šolsko tablo zapisal besede: „Der Gefertigte ersucht, ein löbl. Ortsschulrath in Sack möge sein Kind N. N. von dem Besuche des slovenischen Unterrichtes befreien.“ (Podpisani prosí, krajni šolski svet v Čačah naj njegovega otroka I. I. oprosti slovenskega pouka.) Potem je otrokom ukazal, naj te besede na papir prepisejo in naj dajo doma očetu, da to pisanje podpiše; potem pa naj listek spet v šolo prinesejo. Tako je mislil učitelj z enim mahom odpraviti slovenske ure. Če se zoper tako počenjanje ne bomo pritožili na Dunaj, potem predrznost učiteljev ne bo več poznala nobene meje.

Iz Št. Jakoba v Rožu. (Šolskega prepira še ni konec!) O veliki noči se je pri nas začela slovenska šola, ki pa učitelju Omanu nikakor ni po volji. Zato je nalašč samo slovensko učil in čisto nič nemščine, čeravno ministerski ukaz drugače govori. Ko so kmetje to zvedeli, bili so nevoljni. Nemškutarji pa so jih šuntali: „Glejte, kar smo vam naprej povedali, to se godi: otroci se ne bodo naučili nobene nemške besedice.“ Brž se je začelo nabiranje podpisov zoper novo slovensko šolo. Ko so pa naši to zvedeli, prišli so seveda stvari na sled, da je le učitelj Oman vsega kriv. Ko je gospod učitelj-vodja na odgovor poklical učitelja Omana in ga prašal, zakaj tako dela, imel je vse mogoče prazne izgovore in rekel, da dela po novem ukazu. Kaj pa je ukazalo visoko c. k. učno ministerstvo zastran nemškega pouka na Št. Jakobski šoli? V odloku tega ministerstva od dne 6. decembra 1891, št. 8655, beremo: „Pouk v nemščini kot učni predmet se ima pričeti s tretjim šolskim letom, in se ima nemščina učiti v 3., 4. in 5. šolskem letu skozi 3 ure, v 6., 7. in 8. šolskem letu pa skozi 4 ure na teden. Nemščina naj se po možnosti že koj iz začetka uči na podlagi nemščine. V viših razredih naj se nemščina tako uči, da se bo zraven nemške slovnice tudi zemljepisje in računstvo ponavljalo v nemškem jeziku, da se ga učenci bolj temeljito naučijo. Da se otroci ne preobložijo, sme na srednjem in višjem razredu odpasti po ena ura risanja in telovadbe.“ Tega ministerskega ukaza naj se g. Oman drži, če ne, bomo že tudi mi vedeli, kaj nam je storiti; saj vemo, kod gre cesta na Dunaj, kjer so še višji gospodi, kakor pa so v Rožeku ali v Celovec!

Iz Železne Kaplje. (Grajščina Hageneška in Belska šola.) Rogovljenje proti slovenski šoli, ki pa še vedno ni zagotovljena, ker Belska občina še vedno čaka na rešitev njene prošnje od lanskega leta, nima ne konca ne kraja. Vse naj bi pomagalo imenovano šolo zabraniti; laž in zvižaja, sladkanje in grožnje, tudi zasmehovanje: vse je dobro, da le pomaga, da le vpliva! Najnovejša agitacija (ki se je pa začela menda takoj po zadnji občinski seji) prihaja iz grada „Hageneck“ (lastnina grofa Thurn-Pliberškega). (Natihoma naj izvedó č. bralci „Mirovi“, da je ta grajski moloh samo v Kapeljski fari požrl že nad 20 kmetij. Razume se, da so z malimi izjemami vse te kmetije opuščene: mesto njiv in travnikov, ki so redili po 10—16 in še več ljudij, so zasajeni ali pa se še zasajajo gozdovi, ki seve grofu donajajo veliko dobička, a ne redijo nobenega človeka in državi dajejo veliko manj davka, kakor pa travniki in njive! Vsako leto zgine kaka lepa kmetija raz

zemlje, in tudi letos jih je zopet nekaj odbranih v to žrtev; grajski so si jih že „ogledali.“) — Iz tega središča kmečke sreče se je tedaj vzdignila nova burja proti nameravani slovenski šoli; zakaj, bodejo pač grajski najbolj vedeli. Že pri prvi občinski seji zaradi slovenske šole je grajski zastopnik (ki pa ni voljen, ampak ima samo virilen glas in je prišel iz Pliberka [!]), nasprotoval slovenski šoli, in sicer, kakor je „Mir“ svoječasno poročal, tako surovo, da so kmetje mislili oditi, češ, da so prišli se posvetovati, ne pa pretepat. Pri zadnji seji, ki je bila nekako podobna zvito nastavljeni mreži, v katero naj bi se zamotala in pokopala slovenska šola, je ravno isti zastopnik grajščine nanznil, da bode grajščina „Hageneck“ z vsemi svojimi posestvi izstopila iz šolskega okraja Belskega ter se vsolala v trg Železno Kapljo. Pa kakor kaže zdajno rovanje med kmeti, se grajščina Hageneška v tej zadevi čuti na slabih nogah; zato so nastopili drugo pot: po svojih služabnikih nabirajo med kmeti podpise za izjavo, v kateri podpisani občani trdijo, da so z zdanjo šolo (čisto nemško) zadovoljni, in da nočejo nove šole, ampak hočejo ostati pri zdanji. — Kolikor znano, se je do zdaj vselo že okoli 30 „gimpeljnov“ na lim, menda zavoljo tega, ker je ta lim jako ukusno napravljen. „Lahkejše plačša 3 gld. na leto, kakor pa 300 gld. naenkrat; v novi šoli se ne bode učilo čisto nič nemškega... takošni in enaki so posamezni „leki“, ki vabijo od grada odvisne kmete, da se podpišejo. „Ako dobimo vsaj 50 podpisov“, je rekel grajski nabiratelj, „se nič ne bojimo!“ Glejte, Beljani, na kako trdnih tleh stojite vi z vašimi tirjatvami; celo grajskim se že tresajo hlače pred vašim možkim postopanjem; tudi grajski so že prepričani, da vaša zahteva ne more biti zavržena, ako le ostanete možbeseda. Zato bi pač bili res neumni strahopetneži, ko bi v sredi vojske pometali svoje orožje vstran ter se na nemilost podali nasprotnikom. Posebno pa naj pazi župan s svojimi svetovalci; ne dajte se oplasiti, ker ničesar se ni treba bati, najmanj pa obilnih stroškov. Res grdo bi bilo in neznačajno, ko bi se še kak občinski svetovalec dal pregovoriti ter bi jo všival tako strašansko po babje, kakor jo je všival tisti, ki je pri sejah glasoval za slovensko šolo, zdaj pa se je podpisal za nemško. Prepričani smo, da je to edina baba v občinskem совету Belske občine. (Ako še kedaj skrupa kako janko, povedali bomo njegovo ime, da bodejo občani pri prihodnji volitvi vsaj vedeli, koga ne smejo voliti.)

Iz Tolstega Vrha. (Odlok zastran šole.) Na našo prošnjo za slovenski pouk v šoli, oziroma na priziv zoper odlok deželnega šolskega sveta, smo dobili sledeči odlok:

Št. 792 / okr. šol. sov.
Slav. občinskemu predstojništvu v Tolstem Vrhu. Visoki c. k. dež. šol. svet je z odlokom od dne 22. aprila t. l., št. 1065, sledeče semkaj nanznil: Visoko c. k. ministerstvo za uk in bogočastje je z odlokom od dne 1. marca 1892, št. 11.730, na priziv občine Tolsti Vrh do ministerstva, ki je bil predložen s tukajšno-uradnim poročilom od dne 2. junija 1891, št. 1109, gledé učnega jezika na ljudskih šolah v Kotljah, Černečah in Guštanju razsodilo, kakor sledi:

Razsodba dežel. šolskega sveta od 23. marca 1890, št. 588, s katero se je odbila prošnja občine Tolsti Vrh, da naj se na šolah v Kotljah, Černečah in Guštanju upelje slovenski učni jezik skozi vsa šolska leta in naj se nemščina uči kot učni predmet počenši s 5. šolskim letom, se zavolj pomanjkljivega postopanja razveljavi, v kolikor zadeva ljudski šoli v Kotljah in Černečah. Deželni šolski svet naj tedaj kot prizivna inštanca še enkrat razsodi o tej zadevi. — Ta razsodba se opira na sledeče razloge: Najprej je omeniti, da se občina ni pritožila zoper razsodbo deželnega šolskega sveta zastran ljudske šole v Guštanju, toraj je tista razsodba (gledé Guštanske šole) pravoveljavna postala. Zastran šol v Kotljah in Černečah pa je deželni šolski svet prošnjo občine odbil samo z ozirom na nasprotovanje ostalih šol vzdržajočih faktorjev, zlasti koroškega deželnega odbora, in z ozirom na izjavo občinskega zastopa v Libelčah ter krajnih šolskih svetov v Kotljah in Černečah. Res je sicer, da ima po § 6. državne šolske postave c. k. deželni šolski svet razsojevati o učnem jeziku in o učenju drugega deželnega jezika po zaslisanju tistih, ki šolo vzdržujejo. S tem pa deželna šolska oblast še ni oproščena dolžnosti, samostojno preiskovati okoliščine, ki so merodajne za jezikovno uredbo, pred vsem pa v poštev jemati tiste razloge, ki se opirajo na postave, saj omenjena postava izrečno govori o mejah, ki jih določujejo državne postave. — Prošnja občine Tolsti Vrh pa je v tem oziru protipostavna, ker hoče določiti učni načrt za učenje nemščine; po § 4. državne šolske postave pa je le učni upravi pridržana pravica, izdelovati učne načrte. — Drugače pa je s prošnjo za upeljavo, oziroma razširjatev slovenskega učnega jezika, ker se opira na državne

postave in tirja pravico, o ktere opravičenosti bi bila morala deželna šolska oblast razsoditi. V tem slučaju je bilo treba preiskati in razsoditi, ali se nahajajo postavni pogoji za obstoj ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Najprej je bilo treba to pravno vprašanje pojasniti in potem storiti nadaljne korake. Ker se pa to ni zgodilo, bilo je postopanje bistveno pomanjkljivo, in razsodba na podlagi tega pomanjkljivega postopanja se je morala razveljaviti. — To se občinskemu predstojništvu naznanja z dostavkom, da je c. k. deželni šolski svet v tej zadevi zaukazal nadaljne poizvedbe in da bo stvar na podlagi teh poizvedeb vnovič razsodil.

C. k. okrajni šolski svet v Velikovcu dne 18. maja 1892.

Predsednik: Webenau l. r.*

Kratka vsebina tega odloka je: ministerstvo je zavrglo razsodbo deželnega šolskega sveta, mi pa vendar še nismo dobili slovenske šole; ker se je v naši prošnji našla neka pomanjkljivost, moramo čakati na novo razsodbo. Naš občinski zastop pa bo že vedel, kaj ima storiti v tej zadevi. Nemškutarji si bodo še v zadnji uri prizadevali, da bi ljudstvo ostrašili in zbegali. Mi pa kličemo našim možem: stojte trdno, ko skala, ne poslušajte nasprotnikov, saj je ministerstvo samo priznalo, da imamo mi prav, ko je razsodbo deželnega šolskega sveta v Celovcu ovrгло.

Opomba uredništva. Ta razsodba nas zato veseli, ker vis. c. k. učno ministerstvo tukaj v prvi za prav spozna, kar smo mi vedno trdili, da se je pri določbi učnega jezika treba ozirati tudi na postavne meje. Te meje pa so: čl. 19. drž. osn. postav, § 1. drž. šolske postave in § 51. učnega reda. Tudi vidimo iz te razsodbe, da deželni šolski svet ni imel prav, ko je prošnje za slovenski učni jezik s tem razlogom odbijal, ker temu nasprotuje deželni odbor. Iz te razsodbe pa se še sledečega učimo:

1. Ni treba, da bi krajni šolski sveti prosili za slovensko šolo, ker oni so le nekaka šolska oblastnija; pravni zastopnik prebivalstva je le občinski zastop in tisti naj dela prošnje v šolskih zadevah.

2. V prošnji se ne sme postaviti, da naj bo nemščina obligaten predmet (obvezen za vse otroke), ker to nasprotuje čl. 19. drž. osn. postav, ki pravi, da se nihče ne sme siliti, učiti se drugega deželnega jezika. Na podlagi tega člena se prošnja lahko zavrže. Postavi pa naj se v prošnji, da se bodo nemščine učili vsi tisti otroci, katerih starši to želijo. Razloček je le v besedah: na Koroškem itak vsi starši želijo, da naj se otroci nemščine učijo, in tudi slovenska stranka nema nič zoper to, zato pa nikomur ne bomo prigovarjali, naj svojega otroka oprosti pouka v nemščini.

3. V prošnji se ne sme postaviti, kako in koliko ur na teden naj se nemščina uči; kajti to spada pod učni načrt (Lehrplan), ktereга sostavljati ima le šolska oblast pravico.

Prosimo tedaj rodoljube, naj teh opominov ne prezejejo.

Iz Trsta. (Občni zbor „Edinosti“.) Dne 29. maja t. l. vršil se je v Trstu 18. redni letni občni zbor slovenskega političnega društva „Edinost“, ki je bil mnogobrojno obiskan ter sta se ga udeležila tudi hrvatsko-slovenska državna poslanca gg. dr. Laginja in Vekoslav Spinčič. Po običajnih nagovorih in poročilih tajnika in blagajnika, nastopil je g. V. Spinčič, da odgovori na vprašanja, ktera mu je vstavil g. dr. Gust. Gregorin, in sicer: 1. Zakaj je vstopil v Hohenwartov klub? Zakaj je potem izstopil iz Hohenwartovega kluba? 3. Kakšno je bilo njegovo delovanje po izstopu iz Hohenwartovega kluba? 4. Zakaj se ni osnoval slovensko-hrvatski klub? Državni poslanec g. Spinčič odgovoril je točno na vsa ta vprašanja v dolgem govoru, ki je trajal nad eno uro in v katerem je marsikaj obelodanil, kar je bilo do sedaj zakrito in kar mora naš slovenski narod z obžalovanjem pa tudi s strahom gledé na bodočnost naznanje vzeti. Gledé na Koroško rekel je naslednje: „V proračunski razpravi za leto 1892., dne 13. novembra 1891, oglasil se je poslanec Klun ter govoril temeljito, opiraje se na pristne date in jasne določbe zakonove — o šolskih rečéh, osobito kar se tiče Koroške; obsojal je postopanje naučne uprave, zahtevajoč, da se postopa pravičneje. Naglašam tu posebno, da nad 120.000 koroških Slovencev ima samo dve slovenski šoli. (Sramotno, žalostno! To je enakopravnost!) Takoj po Klunovem govoru oglasil se je načelnik naučne uprave baron Gautsch, trdeč da vse to ni res, kar je govoril poslanec Klun, ter da se postopa po zakonu, s takimi govori, da se le vznemirja ljudstvo in ruši javni mir. Po takem je proglasil naše poslance za puntarje. (Čujte! Čujte!) Ta izjava ministрова je razdražila vse naše poslance. Odgovoril mu je takoj drugi dan poslanec Šuklje jako ostro in odločno ter rekel med drugim, da minister nima smisla za mukotrpní boj našega národa sploh, niti za interese države ob Adriji, ter da se v njega izjavi vidi malo one pri-sege, ktero je storil na ustavo. Zavrnil je torej odločno označeno razžaljenje. Ali tem krasnim besedam niso sledila dejanja. Brez jamstva, da se odstranijo krivice; brez kakoršne si bodi javne izjave, da bi se nas potolažilo; brez nikakega zadoščenja in brez nikakešne obljube glasovali so isti naši poslanci ne le za celokupni proračun, ampak posebej tudi za proračun ministerstva pouka in bogočastja.

(Burni protesti.) To je bil trenotek, ko nisem več mogel ostati v krogu naših poslancev; odslej nisem več zahajal v seje klubove, a mene tudi niso več zvali v hrvatsko-slovensko zvezo. Vse zadoščenje, ktero smo dobili od vlade, obstalo je v tem, da so premostili nekega uradnika iz enega slovenskega okraja, kjer je bil sodno kaznovan, v drugi hrvatski okraj (smeh!) ter da so obljubili ugodno rešiti dva rekurza iz Koroške,* ki sta menda ležala že zaprašena par let pri ministerstvu; obljubila se je tudi ugodna rešitev zastran slovenskih šol v Trstu in Gorici. V Gorici pa so morali slovenski starši potrošiti 80 gld. pri notarju za legalizacijo podpisov, da so smeli prositi šole, ktera jim gre po zakonu. (Velika senzacija.)“

Ko smo čuli ta govor, smo pač le strmeli. Mislimo tedaj, da nam samo lepe besede res nič koristiti ne morejo in da je skrajni čas, da tem sledijo tudi že enkrat dejanja za naš slovenski národ, kateremu se le prepegosto, skoro bi rekli dan za dnevom z debelejšo pestjo brez usmiljenja bje v obraz ter se mu nočejo pripoznati niti najskromnejše postavne pravice. Smo pač pravi trpini!

Glasovi nasprotnikov.

Nemški šulferajn.

To zloglasno društvo, ki je v prvi vrsti naperjeno proti Čehom in Slovincem, kakor Slovanom sploh, je imelo nedavno svoj občni zbor na Dunaju. Pri tem shodu so vekali in tožili, da se Nemci premalo zanimajo za šulferajn in ga premalo podpirajo, ob enem pa, da se avstrijskim Nemcem zmirom huje godi ter da jih drugi národi od vseh stranij stiskajo. Pri tem lažnjivem in hinavskem zdihoivanju se je seveda najbolj odlikoval znani fanatik in poglavar vseh nemških prenapetnežev, koroški poslanec Dumreicher. On je med drugimi sledeče besede govoril: „Med tem, ko se je na severu, v čeških deželah, marsikaj na huje, pa malo kaj na bolje obrnilo, so zdaj še na jugu naši národní nasprotniki (Slovenci) tako pomenljive zmage dosegli, kakor še nikoli poprej. V najtemnejših urah desetletja od 1880 do 1890 nismo na Štajerskem in Koroškem tako hudih udarcev (!) dobili, kakor v zadnjih 12 mesecih. Kjer se gre za našo národno lastnino in za našo bodočnost, je skoraj vse zoper nas (!), kar ima kaj veljave v Avstriji; opirati se zamoremo le na svojo lastno moč.“

Ali je mogoče, bolj predrzno lagati se? Ko bi mi koroški Slovenci rekli, da je vse zoper nas, mi bi le resnico govorili; kajti zoper nas so graščaki, fužinarji, tovarnarji, cesarski in deželni uradniki, učitelji, liberalni mestjani, nemškutarji in celó nemški konservativci. Dosti bolje tudi na Štajerskem ni. Naravnost smešno je toraj, če Dumreicher tuguje, da je vse zoper Nemce. In kateri pa so tisti „udarci“, ki so jih Nemci na Koroškem in Štajerskem v zadnjih 12 letih dobili? Koroški Slovenci nismo ničesar drugega dosegli, ko slovensko šolo v Št. Jakobu, in Celovškemu magistratu se je ukazalo, da mora slovenske vloge sprejemati; na Štajerskem je pa enak ukaz dobil Celjski magistrat. Dumreicher tedaj solze pretaka, ker se je Slovincem dala drobtinica njihovih pravic! Ti čudni možakarji mislijo, da Slovanom krivico delati, to je nemško pravo in nemška lastnina, ako se pa Slovanom pravica skaže, s tem se zgodi Nemcem krivica! S takimi ljudmi ni mogoče govoriti, od same ošabnosti in oholosti se jim že v glavi vrti! Plener je pa na tistem shodu priznal, da je nemški šulferaju bojno društvo, da je njegov namen: vojska zoper Slované. To mi že davno vemo; pa čuditi se je, kako zamore vlada tako društvo trpeti, ki dela prepír in boj med národi naše države. Taaffejeva vlada je vendar na svojo zastavo zapisala spravo med národi; kako zamore mirno gledati privatno društvo, ki dela boj med národi?

Pa vlada to društvo ne samo trpi, ampak ona ga še odlikuje! Na zadnji občni zbor šulferajna so namreč prišli: minister grof Kuenburg, cesarski namestnik Kielmansegg in še mnogo odličnih c. k. uradnikov! Češka šolska matiča in družba sv. Cirila in Metoda niste ustanovljeni za boj, ampak le za obrambo, tudi ne lovite nemških otrok, in vendar še ni bilo slišati, da bi bil prišel kdaj na občni zbor ktereга teh društev kak visok uradnik kot zastopnik vlade in da bi zborovalce pozdravil v imenu vlade. Prišel je na zbor kot odposlanec c. k. vlade k večjemu kak strogi komisar, da je zborovanje zaviral, kar se je podružnicam sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico in oni na Ziljski Bistrici tudi resnično pripetilo. Na tak način vlada odobruje sovražne namene šulferajna in

* Št. Jakob v Rožni dolini in Tolsti Vrh: rešil se je pa ugodno le samo prvi rekurs, oni za Tolsti Vrh, o katerem se je veliko preveč in prezgodaj pisalo po vseh slovenskih listih, ker se nam je prej iz Dunaja v ugodnem smislu tako poročalo, se je pa, kakor kaže dopis iz Tolstega Vrha v današnjem listu, kratko odbil — iz stvarnih pomislekov. Op. ured.

ga osrčuje pri njegovih krivičnih napadih na avstrijske Slované.

Taaffe je nezvest postal svojim obljubam; podal se je na strmo pot, po kterež bo zdrknil v naročje nemških levičarjev, kakor že mnogo njegovih prednikov. To pa je pogubna pot, ki Avstriji ne bo sreče prinesla, kajti dobro vemo, kako znajo nemški liberalci gospodariti in koliko dolgov so nam zmirom naklepali, kolikorkrat so imeli pri nas vlado v svojih rokah.

Politični pregled.

Ko smo pisali „besedo o zlati veljavi“, takrat se še ni vedelo za gotovo, kaj denarni minister namerava. Govorilo se je le, da se bo upeljala zlata veljava, in v tem smo po pravici videli veliko nevarnost za našo državo. Zdaj ko poznamo predloge dr. Steinbacha, moramo pa po pravici priznati, da se je minister najhujšim strahovom izogniti znal in da zdaj po njegovem načrtu stvar ni tako nevarna. Zlata veljava bi bila imela sledeče slabe nasledke: 1. treba bi bilo najmenj 500 milijonov za nakup zlata na posodo vzeti, in niti ta svota bi ne bila zadostovala; 2. ako bi se začelo brž v zlatu plačevati, bi bilo to zlato kmalo romalo čez mejo in pa v blagajnice domačih bogatašev, kterim plačujemo obresti od državnega dolga; treba bi bilo spet za kakih 500 milijonov zlata kupiti, ali pa zlato veljavo v papirnato spremeniti, to je, namesto v zlatu, v papirju izplačevati; 3. državni dolg bi se ne pomnožil samo za te milijone, kar bi zlato veljalo, ampak tudi s tem, ker bi goldinar več vrednosti dobil; toraj bi se povišal tudi naš dolg. Finančni minister je dobro videl vse te nevarnosti, kar je vsega priznanja vredno. S tem pa še ni rečeno, da se z njim popolnoma strinjamo. On hoče zlato veljavo, pa tako rekoč le v principu, v resnici hoče plačevati le s papirjem in srebrom. Zlata veljava, pravi on, mora biti zato podlaga našega denarstva, ker je cena srebra preveč nestanovitna, kar otežuje mednárodno kupčijo naše države; ker se v Ameriki toliko srebra vedno na novo iz zemlje dobiva, bati se je, da bo srebro še bolj v ceni padlo. Da bi pa goldinar preveč v ceni ne poskočil in da bi bogataši in državni upniki pri tem preveč dobička ne imeli na škodo države, davkoplačevalcev in dolžnikov, hoče dati goldinarju s pomočjo relacije stalno ceno in sicer tako nizko, da nekteri pravijo, da bo novi „zlati“ goldinar (2 kroni) še menj vreden, kakor sedanji papirnati goldinar. To bo seveda zabolelo uradnike in vse tiste, ki imajo stalno plačo. Minister hoče imeti le 183 milijonov posojila ter si misli s tem napraviti nekoliko zalogo zlata; ko bi se denarno stanje države zboljšalo, hoče namreč vendar polagoma začeti s plačevanjem v zlatu. On misli, da bo upeljava zlata veljave privabila mnogo tujeга zlata v deželo. O tem pa mi močno dvomimo: ako bomo imeli le nekaj zlata zaloge, sicer pa le papirnat denar, potem tuji ne bodo posebno zaupali naši „zlati“ veljavi, in če bodo že v zlatu plačali, tirjali bodo zanj tako visoko ažijo (nameček), da tega zlata ne bomo po ceni dobili v deželo. Tudi ne verjamemo prav, kar minister pravi (in koroški Steinwender mu pri tem pridno pomaga), da bi bila za državo nesreča, ako se cena našega papirnatega denarja povišuje. Nasprotno mislimo, da je to le znamenje, da so se naše gospodarske razmere (in naš kredit) zboljšale. Plener pa misli, da so našemu denarstvu najbolj v kvar državni bankovci, in on zahteva, naj država vzame 80 milijonov na posodo, da bo vsaj papirnat goldinarje za srebrne zamenila. Minister je rekel, da bo o tem premišljeval. Sploh se kaže, da bodo vladni predlogi o novi veljavi v državnem zboru sprejeti. Čeravno ne sprevidimo, zakaj se za to reč tako mudi, ko vendar minister sam prizna, da se tuji tudi našega dosedanjeга denarja ne branijo, in da tisti v ceni še narašča, vendar, kakor rečeno, v teh predlogih ne vidimo več posebne nesreče, odkar je minister postavil tako zasakal in še obljubil, da se bo izogibal vsakega nevarnega in prenaplega koraka. — Najbrž bodo tudi nemško-liberalni poslanci glasovali za novi denar, pa oni hočejo svoje glasove drago prodati. Brati je bilo namreč po časnikih, da so šli Plener, Heilsberg in Chlumetzky k Taaffeju in se pritožili, da se ministerstvo preveč ozira na želje Slovanov. Oni želijo, naj bi se zlasti na Češkem in Kranjskem zopet uvedlo nemško gospodstvo. Kaj je minister na to odgovoril, ni prišlo v javnost. To pa je gotovo, da moramo Slovenci oprezni biti, in zadnji čas bi že bil, da se konec stori domačemu prepíru v Ljubljani! Mislimo, da je v tej zadevi kaj ukreniti tudi naloga bodočega slovenskega katoliškega shoda, ker je pač že čas, da se pomirijo razburjeni duhovi in se temu nesrečnemu prepíru vendar že enkrat stori konec. Zatorej je sedaj v prvi vrsti treba delati za slogo med Slovinci in izogibati se vsega, kar bi utegnilo ta prepír še po-

ojstriti, ker drugače si kopljemo vsi skupaj pre-
zgodnji grob in potomci naši bi nas utegnili za te
pregrehe še kdaj preklinjati. Prepričan še nikdar ni
prinesel sreče, pač pa prouzročil povsod, kjer se je
pojaval, veliko zlo. — Tudi med Čehi se čuje
vedno bolj glasen klic, naj se stranke porazumejo
in vzajemno postopajo, da dosežejo češko državno
pravo. — Pri hrvaških volitvah so zmagali
večidel vladni (madjaronski) kandidati. O svobodi
volitve ni bilo sence, uradniki so jo vodili in vo-
lilce komandirali. Na Hrvaškem postaja čedalje
bolj žalostno. Zdi se nam, da rodoljubi premalo
storijo za politično izomiko prostega ljudstva. —
Te dni je bivala rumunska deputacija na Du-
naju, da bi se bila pri svitlemu cesarju pritožila
o velikih krivicah, ki jih trpi rumunski narod na
Ogerskem in Erdeljskem od strani Madjarov. To
Madjare hudo peče, da se med svetom zmirom
več izve o njih krivicah. V tej deputaciji je bilo
okoli 300 mož iz vseh stanov. Bili so od prebi-
valstva lepo sprejeti, posebno od antisemitskih po-
slancev Luegerja in Schneiderja. Prvi njih shod
je policija zabranila, pri drugem shodu je nasto-
pilo več govornikov. Avdijence pri cesarju pa od-
poslanci niso mogli dobiti, ker se v višjih krogih
niso hoteli zameriti ogerski vladi, ki gode danes
na prve gosli, po katerih moramo tudi mi v Av-
striji plesati — in plačevati, kakor nam predpi-
sujejo oholi Madjari. — V podporo manjšim urad-
nikom je državni zbor dovolil en milijon goldi-
narjev, denarni minister pa se brani in pravi, da
je pol milijona dovolj, sicer mu bo denarja zmanj-
kalo. Bomo videli, komu bo obveljalo. — Deželni
predsednik v Bukovini je postal baron Kraus.

Danski kralj in kraljica sta obhajala zlato
poroko. Na to slavnost sta prišla tudi ruski cesar
in cesarica, ki je danska princezinja. — Na La-
škem je Giolitti sestavil novo ministerstvo, pa tudi
to je že spet na skoku, da odstopi danes ali jutri.
Hotelo je že odstopiti, pa kralj ni pustil. Je pač
težko gospodariti, kjer cvenka ni! — V Belgiji
bodo ta mesec nove volitve po novem volilnem
redu. — Socijalisti navadno ljudi s tem k sebi
vabijo, da jim obetajo, če pridejo delavci na vrh,
da bodo potem vse javne službe po ceni opravljali,
in bo potem menj davkov treba. Pametni ljudje
pa vejo, da lačna koza še bolj hitro žre kakor sita,
in če bo kak delavec postal predsednik republike,
tudi ne bo krompirja v oblicah večerjal, temveč si
bo kaj boljšega privoščil. To se vidi zdaj na Fran-
coskem, kjer so v nekaterih mestih socijalisti zma-
gali. Čeravno postava pravi, da se mora mestno
svetovništvo zastopnik opravljati, so si vendar soci-
jalistični svetovalci prisodili po 3000 frankov letne
plače. Eden je prej po ulicah olje prodajal; zdaj
mu tega ne bo več treba. — Angleži so v
Afriki premagali zamorski rod Džebu, od kte-
rega jih je 400 v boju padlo.

Novičar.

Na Koroškem. V Št. Mohorju je razpisana
služba okrajnega zdravnika. Prošnje sprejema do
30. jun. okr. glavarstvo v Št. Mohorju. — Pri ravn-
nanju hudournikov na gorenjem Koroškem bodo
delali jetniki iz Ljubljane in Maribora. — V Pon-
tablu je utonil 4leten otrok. — Službo diurnista
(pisarja) razpisuje predsedništvo deželne sodnije do
23. junija. — Nekemu tkalcu blizu Lipe je nem-
ški vandrovec Otto Waldl iz skrinje ukadel 105 gld.
Prišli so ga v Špitalu. — Električno razsvetljavo
je upeljal g. Voigt v svoji tovarni v Borovljah.
Tudi v Celovcu se govori o njej, da bi jo imelo
mesto upeljati. Menda še ne tako brž. — Maj-
nikovo slavje se je v Celovcu obhajalo v treh cer-
kvah. Na svoje veselje smo zapazili, da je bila ta
pobožnost mnogoštevilno obiskana. Posebno v stolni
cerkvi je bila prava gnječa. Sploh so Celovčani
začeli bolj pridno v cerkev zahajati, kar je veselo
znamenje. — Dne 1. junija smo imeli v Celovcu
spet točo.

Na Kranjskem. Za cerkev v Belicerkvi so
dali svitli cesar 100 gld. — Dolenjsko železnico
so začeli zidati. Žalostno pa je, kako hočejo pod-
jetniki (Judi?) delavce stiskati. Ponujajo jim samo
70 kr. na dan pri tako trdem delu! Poslanci,
oglasite se! — Glasbena Matica priredila je 2. ju-
nija slavnost v spomin slovenskega skladatelja
Gallusa (Petelina). — V Koprivniku (v Bohinju)
je neki Besnik tako vrgel Janeza Korošaka, da je
tisti čez dve uri umrl. — V Zvirčem pri Hinjah
so bili ukradeni trije konji. — Stekel pes je ugriz-
nil v Št. Vidu 2, v Loki 3 ljudi. — Podčastnik
Guštin iz Metlike se je v Ljubljani ustrelil.

Na Štajerskem. Prof. Turkuševih pesmij je
izišel II. snopič, ki velja 40 kr. Oba snopiča se
dobita za 55 kr. (pri pisatelju v Gradcu, Lessing-
strasse 22.) — Umrl je v Mariboru Gödl-Lannoy,
bivši slovenski poslanec. — Pri Središču je utonil

5leten otrok. — Tepli so se v Jurjevcih pri Ptuj
in sta bila dva močno oklana. — V Dobovcu je
skala nogo zlomila kamnoseku Plavčaku. — Kravo
so ukradli Krojsu pri sv. Križu nad Mariborom.
— Na smrt je bil obsojen viničar Majcen, ki je
svojo ženo zadavil. — V Zabukovju so našli člo-
veški kostnjak. — V Spielfeldu so našli nepozna-
nega človeka mrtvega.

Na Primorskem. Za Goriško je razpisanih
več gozdarskih služb. Mrtvud je zadel 83letno
Marijo Sosič v Trstu. — Neko še mlado beračico
so prijeli v Trstu na ulicah, ko je beračila. V za-
poru jo preiščejo in našli so pri njej 1305 gld. v
bankovcih. Tako se včasih zlorablja dobrotljivost
človeška. — Samomori se v Trstu vedno bolj mao-
žijo, tudi že med revnim ljudstvom. Vere ni!

**Slovinci! Zakurite na večer 4. julija
v čast slovanskim apostolom sv. Cirilu in
Metodu po vseh slovenskih gorah in pla-
ninah prav mnogo kresov.**

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Prestavljani so: č. g. Ant. Coufal, kaplan
v Špitalu, za kaplana v Zagorici; č. g. J. Wil-
helmer, kaplan v Zagorici, za kaplana v Špitalu;
č. g. Karol Hüttner, mestni kaplan v Št. Vidu,
in č. g. Jožef Vintar, kaplan v Št. Lenartu,
gresta za kaplana v Žabnici (sv. Višarje). — Kot
pomožni duhovnik v mestu Št. Vidu se je nastavil
č. g. P. Lenart Darb, konventual usmil. bratov.
Č. g. Fr. Šilhavy, kaplan v Trebnjem, je ime-
novan tam za provizorja. — Umrl je č. g. Dom.
Ritzinger, župnik v Malem Št. Vidu, dne 3. ju-
nija 1892. N. v m. p.!

Razpisane so fare Št. Maksimilijan v Trebnem,
Leoben in Schiefing v labudski dolini, Št. Lips
pri Doberlivesi in Slov. Šmihel, vse do 15. julija 1892.

Nižja posvečenja so se podelila dne 7. junija
1892 sedmerim bogoslovcem in dvema kapucin-
skima klerikom. Višja posvečenja se bodo delila:
dne 15. julija poddijakoniat, 17. julija dijakonat, in
19. jul. mašništvo, in sicer 14 bogoslovcem 4. leta
in 6 bogoslovcem 3. leta.

Izpit za fare so dne 31. maja do 2. jun. t. l.
delali č. gg. Ign. Bader, Herm. Deutl, Jan.
Konradi, Fr. Lenc, Norbert Maerz, Štefan
Ogerčnik, Jak. Papler, Fr. Premru, Theod.
Štufka in Fr. Virnik.

Milostljivi g. knezoškof bodo meseca julija
obiskovali sledeče fare in delili sv. birmo: dne
2. julija v Št. Jurju nad Zilo; 3. v Šmohoru; 4. v
Dobropoljah; 5. v Št. Danijelu pri Zili; 6. v Kor-
natu; 7. v Št. Lovrencu pred Lukavo; 9. v Ko-
tičah; 10. v Berg-u; 11. v Lipi pri Sachsenburgu;
12. v Kamerčah in 13. junija na Bistrici pri Dravi.

Loterijske srečke od 4. junija.

Gradec 48 68 52 43 12

Dunaj 90 76 36 61 73

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitru	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	6	40	8	—
rž	5	80	7	20
ječmen	5	—	6	20
oves	2	60	3	20
hejda	4	80	6	—
turšica (sirk)	3	90	4	85
pšeno	6	80	8	50
fižol	5	50	6	80
repica (krompir)	1	70	2	80
deteljno seme	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 50 kr. do 3 gld. — kr.,
kislo 1 gld. 60 kr. do 2 gld. 20 kr., slama po 1 gld.
80 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 65 do
70 kr. kila, maslo in puter po 95 do 110 kr. — Pitane vole
plačujejo mesarji po 33 do 35 gld. stari cent.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pis-
menih zavitkov itd. po najnižjih cenah.

Vsem svojim prejemalcem in znanim kmetovalcem po celem Koroškem

naznanjam, da sem se dne 1. maja 1892 preselil iz dosedanje prodajalnice „pri sladkornem klobuku“
Burggasse št. 12

na stari trg št. 19, četrta hiša od hranilnice, „pri zlatem vencu“.

Zahvalim se za dozdano zaupanje ter zagotavljam, da se bom vselej potrudil, postreči ljudem z dobrim
in frišnim blagom po najnižjih cenah. Z odličnim spoštovanjem

FERDINAND MUSSI.

Pri generalnem zastopu banke „Slavije“

v Ljubljani

dobi službo

troje inteligentnih mož

ki bi imeli zmožnost za notranje in unanje službovanje.

KNEIPPOVO zdravišče AUEN-STOSIR

v Vrbi pri Vrbskem jezeru na Koroškem.

Zdravljenje po Kneippovem načinu pod vod-
stvom zdravnika. Vodne in solne kopeli.
Nizke cene. Ceniki se pošljejo zastoj.

Olšnikova kmetija

v Stari vesi pri Grebinju,

v lepi legi, z njivami, travniki in z gozdom ter
lepim drevesnim vrtom, kjer raste žlahtno sadje in
sadje za mošt, se precej prodá pod dobrimi po-
goji. Pripravno je posestvo posebno za kakega
rokodelca.

Več pové L. Raunik v Št. Petru pri Celovcu.

Tinktura za želodec,

ktero prireja **GABRIJEL PICCOLI**, lekarnar
„pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta, je mehko,
učinkujoče, delovanje prebavnih or-
ganov urejajoče sredstvo, krepča
želodec, ter pospešuje telesno od-
prtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v

zabojčkih po 12 in več steklenic. Za-
bojček z 12 steklenicami velja gld.
1.36, z 55 steklenicami, 5 kilogramov
teže, velja gld. 5.26. Poštnino plača
naročnik. Po 15 kr. stekleničico raz-
prodajajo lekarne v Celovcu Thurn-
wald in Egger, v Beljaku dr. Kumpf in Scholz,
v Trbižu Siegel.

Kmetija na prodaj.

Blizo Doberle vasi v neki vasi na cesti je na
prodaj lepa kmetija. Pohišstvo zidano in v dobrem
stanu, dosti sadja, nad 24 oralov njiv, nad 7 oralov
travnikov, nad 35 oralov gozda, vsega 67 1/2 oralov.
Prodá se zavolj rodbinskih razmer, in sicer za
6000 gld., od katerih se pa zamore polovica plačati
čez pol leta. Več pové Simon Podcu, zasebnik
v Doberli vasi.

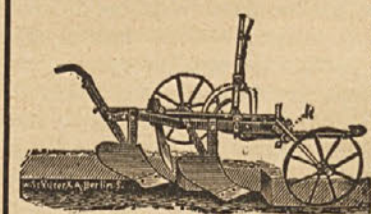
Jurij Treffer

na novem trgu št. 12 v Celovcu,
naslednik L. Heilingerja blizo Dorerjeve kavarne,
priporoča svojo bogato zalogo glaževine,
porcelana, ogledalov, svetilnic itd. —
Dober kup prevzame v delo ali popravo vsakovrstno
glažarsko reč.

2000 kosov v delu.

Za najboljši uspeh jamči

tovarna **PH. MAYFARTH in dr.**

Normalni, patentirani,
jekleni plug; mla-
tilnice na ročno gonjo
ali pa na par; žitne
čistilnice; slamorez-
nice; mečkalnice za
krompir; oljarnice;
pečilni hranilnim ogni-
ščem za kuhinje in
pranje.

PH. MAYFARTH in dr.

tovarna za stroje, poseben oddelek za vinarstvo in sadjarstvo,

na Dunaju II/1, Taborstrasse 76.

Ceniki zastoj. — Zastopniki se sprejmejo.